

theorie: et probeert zij een weg te banen door de symbolenstrijd, de betekenis van zowel de ontologie van het virus als het statuut van het lijk in een digitaal tijdperk. Wanneer het virus hersreven wordt als een performance wordt het mogelijk om een discours te ontwikkelen over lijken en virussen en de manier waarop zulke begrippen worden geïnterpreteerd.

Als we het hebben over een 'performance' moeten we ons onmiddellijk de vraag stellen naar het publiek van zo'n voorstelling: voor wie wordt deze performance gemaakt? en voor de andere liggende publiek zijn de bezoekers van de Biënnale van Venetië. Maar tegelijkertijd wordt het stuk ook ervaren en bekeken door computergebruikers uit de hele wereld. Misschien is het ultieme publiek voor de performance wel de computer zelf, omdat de eigenlijke code alleen kan worden gelezen door de machine.⁶ Maar alvorens het performancevirus werd losgelaten in het Sloveense Paviljoen, hadden de twee auteursgroepen wel reeds de belangrijkste anti-virusbedrijven geïnformeerd over hun voornemen om het virus te verspreiden, met specifieke aanwijzingen over zijn werking en verwijdering. Na de lanering begonnen de grote anti-virusbedrijven het virus over de wereld te volgen en de verspreiding te mappen. Eva Mattes, woordvoerder van 0100101110101101.ORG: 'Zo gauw het virus wordt ontdekt wordt het meteen officieel vervolgd, waardoor elke computer een checkpoint wordt waarlangs het moet passeren. (...) Eenmaal een virus is losgelaten, verlies je er alle controle over. Je kan wel beslissen waar en wanneer je de performance laat beginnen, maar je weet nooit wanneer het zal leiden, of wanneer het ontsnapt ompleet aan je controle, het reist de wereld rond in twee minuten, het gaat waar jij je hele leven niet zult geraken, aangevolgd door anti-virusagenten die het proberen te ontrollen. Op dit moment waart het rond aan byte-snelheid. Het is een kunstvorm die jou vindt, je hoeft er niet voor naar een museum te gaan, het werk zal je zelf in je woonkamer komen opzoeken.'⁷

Met de globale verspreiding en traject van het virus, pleit de performance de weg voor een nieuwe kritiek op de globaliserings-theorieën en de consequenties van Marshall McLuhan's 'global village'. Het performancevirus wordt een performance omtrent de globalisering en de illusie van een grensloze wereld. Hoewel de anti-virusbedrijven de groei van het virus vastleggen op een wereldkaart, is deze kaart (met zijn afgrenzing van landen en streken) intussen in veel globaliseringstheorieën al lang voorbijgestreefd. In deze theorieën wordt onze huidige digitale wereld voorgesteld als een terrein waarin grenzen vloeïend zijn geworden en klaar om te worden opgeruimd. Het publiek van het performance-art-virus bijvoorbeeld, behoort niet tot een bepaalde regionale groep, maar is verspreid en meervoudig, hoewel ik beweer dat de 'global village' een illusie is, worden som-

mige grenzen inderdaad wel opgevoerd even in deze performance, zoals de grens tussen het publieke en het private en ook tussen de binnenkant van het systeem en zijn connectie met de buitenwereld. Omputervirussen en malware vallen vaak op systeem aan, waardoor ze toegang krijgen tot 'privé'-bestanden en -informatie. Tegelijkertijd hebben anti-virusbedrijven de toelating om private documenten te overzien om de veiligheid van deze documenten te waarborgen. De globale controle van het virus door de anti-virusbedrijven wordt gespiegeld door een controle over het individuele systeem.

Controle en virussen gaan hand in hand in de meeste teksten over virussen en epidemieën. In *Surveiller et Punir* bespreekt Foucault de rol van controle in een stad die getroffen is door de pest. Net als in het Bijbelse verhaal over de laatste plaag van Egypte, wordt iedereen op die bepaalde dag gevraagd binnen te blijven. Gedurende deze quarantaine gaan de overheidsofficieren van huis tot huis, om de bewoners te vragen één voor één naar het raam te komen. Foucault schrijft: 'Hij roept elk van hen bij naam; stelt zij op de oogte van ieders situatie... en als iemand niet naar het raam komt, moet hij vragen waarom niet. Op die manier zal hij op een makkelijke manier uitvinden of de doden en zieken worden verborgen gebleven. Iedereen opgesloten in een kooi, iedereen voor zijn raam, antwoordt op zijn naam en toont zij zelf op ommando - het is de grote doorlichting van de levenden en de doden.'⁸ Hieruit kunnen we afleiden

het idee dat virussen ontstaan in de Ander en in de eerste plaats de Ander bedreigen blijft stevig overeind in de meeste theorieën over hiv/aids en het omputervirus.

dat controle wordt ingezet als een middel om de bewegingsruimte van de pest te beperken. De pest, en de controle die er mee gepaard gaat, vernietigt de grens tussen het publieke en het private. Het statuut van het interne lijk - dat meestal als de ultieme private ruimte wordt beschouwd - wordt hierdoor publiek gemaakt, binnenste buiten gekeerd.

Door zijn benaming en de manier waarop de culturele verbeelding erover spreekt, wordt het omputervirus vaak gerelateerd aan de manier waarop het materiële lijk geïnfecteerd raakt. In zijn gedetailleerde en overtuigende boek over omputervirussen en de Amerikaanse subcultuur, stelt Andrew Ross: 'Overeenkomstig de nieuwe regel voor alles van "gevaarlijke" work stations tot "gesteriliseerde" netwerken, heeft het verlangen naar computerveiligheid een geheel nieuwe markt gecreëerd voor verdelers van virale vaccins die je het virus (een eenmalige immuniteitsshot) tegelijkertijd met zijn antigif verkopen, met namen als Flu Shot+, Virusafe, Vaccinate, ... en Antidote.'⁹ Van buitenaf gezien lijkt het computersysteem een lijamelijke betekenis verworven te hebben door de manier waarop erover het omputervirus wordt gesproken.

De term 'omputervirus' werd voor het eerst gebruikt in de akademie geschriften van Fredo en in zijn artikel uit 1984 *Experiments with Computer Viruses*, waarin Leonard Adleman wordt genoemd als

(Revisie van *Zwerm* van Peter Verelst in *De Morgen* door Bert Bultin 5-10-2005)
'De eraling, dan, wordt in *Zwerm* eraaldelijk en expliciet als strukturerend en vrijwel metafysisch principe geanteerd - tesamen met de foutjes van de kopie, die mutatie eten. In de zwarte middenpagina's vormen de eraling en de mutatie een tangonstructie rond de metamorfose; een drie-eenheid die niet meer dialectisch is, omdat elke syntese oneroepelijk zal exploderen (Nietzschiaans schrijft Verelst "Wille zur Macht is Wille zur Vernichtung"). (...)

Dit boek over virussen, mutaties, geweld en eenzaamheid presenteert zij daadwerkelijk als dusdanig: als een virus van bekende, maar woekerende beelden, als een reeks mutaties van ondermeer Amerikaanse tv-series, eigen werk en Thomas Pynchon's *Gravity's Rainbow*, als een gewelddadige aanslag op de logica (en het geduld) van de lezer, als een neurose van een eenzame spreker die het idee dat hij zijn publiek zo intens bestookt dat het wel eens zou kunnen afaken eigenlijk best sexy vindt.